

ИЗЛОЖБА ПОВОДОМ 130 ГОДИНА ВОЈНЕ ШТАМPE У СРБИЈИ

Перо са снагом мача

Поводом 130. годишњице војне штампе у Србији, у Војном музеју на Калемегдану приређена је изложба листова, часописа, других публикација, фотографија и предмета који сведоче о традицији војне писане речи дугој тринаест деценија.

Изложбу су заједнички припремили Војни музеј, Центар за војнонаучну документацију, информације и библиотечарство и Новински центар „Одбрана“. Аутор изложбе је потпуковник мр Иван Мијатовић.

Изложба је отворена од 21. јануара до 22. фебруара.

Претпоставља се да је умножавање механичким путем (штампарство) у Европи почело већ у 16. или 17. веку. Све до 15. века механичка штампа је врло примитивна. У Европи је проналазак штампања везан за име Јохана Гутенберга, који је 1440. године изумео ручну справу за изливање појединачних (одвојених) слова. Конструисао је и дрвену пресу за штампу, помоћу које се отисак са слога добијао притиском равне плоче преко листа хартије, уместо дотадашњег трљања коштаном трљачима. Од појаве штампарства до првих новина у Европи прошла су скоро два века, те се први дневни лист *La Gazette* појављује у Паризу тек 30. маја 1631. године.

Покушаја издавања војних листова било је још у првој половини 17. века, убрзо након појаве и првих дневних листова, али се у већем броју јављају тек у стојаћим армијама почетком наредног века. У то време војни листови су углавном представљали спорадичне публикације кратког века. У другој половини 19. века има све више војне штампе, која се устаљује са јасно одређеним карактером и задацима.

Војна штампа у Србији појавила се релативно касно. Сматрајући да у Европи вероватно нема државе која има тако мало књига из „гране војничке“, те да се то што

пре мора исправити, Јован Драгашевић је 1864. године почео да издаје приватни војни лист „Војин“, као „лист за војничке науке, вештине и новости“. Часопис је требало да се бави „...организацијом, администрацијом, тактиком, стратегијом, артилеријом, војним грађевинарством, ратном историјом, географијом и топографијом, статистиком, науком о оружју, војничким судством итд.“ Као да је предвиђао, веровао и надао се да ће његове речи и његова дела оставити дубоки траг у историјском памћењу модерних официра 21. века, Драгашевић ће у „посланици Ђенералштабним и осталим официрима што су по Србији – друг друговима“, у „Војину“ број 14 од 10. маја 1869. године написати: „Сваки је народ славан, који имаде славних дела. Али и поред свију славних дела народ може бити без славе, ако му дела остану незнана. С тога је увек нужно да се та славна дела искупе и побележе, да се метну у историју, као чуварку народног живота, па да их потомство зна, знајући уважава и поштује, уважавајући и поштујући подржава“.

Због учесталих финансијских проблема „Војин“ је престао да излази 1870. године, али је потреба за чувањем традиција остала.

Експонати

На изложби у Војном музеју представљени су листови и часописи који сведоче о 130 година организованог и институционалног информисања у војсци. „Војин“, као приватни војни лист, и „Ратник“, представљају војну штампу Кнежевине/Краљевине Србије. Ту су и фотографије покретача и уредника тих листова и персонализовани предмети који изложби дају посебну драж.

Двојица врхунских команданата, војсковођа и ратника били су и људи од пера – војводе Степа Степановић и Живојин Мишић. Они и многи други оставили су дубоки траг у српској војној штампи, а њихови пор-

Уредници „Ратника“ били су и војводе Живојин Мишић и Степа Степановић

трети (уље на платну, радови Михаила Миловановића) и лични предмети (сабља Живојина Мишића и „Храстов“ венац, сребрни дар војводи Степи поводом ослобођења Сарајева 1918. године) красе изложбени простор.

У сабљама епохе у којој су настајали бисери војне писане речи може се видети и развој тог посебног статусног симбола официрског кора. Испреплетене са водећим часописима Кнежевине/Краљевине Србије, Краљевине СХС/Југославије, у ФНРЈ и СФРЈ, у Државној заједници Србија и Црна

Покретање „Ратника“

Након ратова 1876–1878. године, те освојене и обновљене независности српске државе, повећало се занимање српских официра за војну књижевност, што је нужно и условило покретање новог листа, на иницијативу министра војног ђенералштабног потпуковника Јована Мишковића. Почетком 1879. године појавио се „Ратник“, који је поред „научног и поучног“ имао и званични „службени део“.

Покретањем „Војног службеног листа“ 1881. године, на иницијативу ђенерала Милојка Лешјанина, тадашњег министра војног, „званични“ део више није штампан у „Ратнику“, а службени војни лист отпочеће свој живот, променити неколико династија, држава, државних уређења, и живети и данас, доносећи на својим страницама кључне акте који уређују живот у војсци, обавештавају о унапређењима, одликовањима и доносе уредбе од круцијалног значаја.

Актом о покретању „Ратника“ – ФН^о 408 Министарства војног, Мишковић образлаже због чега се лист покреће и, између осталог, каже да је „Војска је без свога листа као човек без говора“. Водећи српски војни часопис трајаће 61 годину, са прекидима онда када „загрме топови“, а ратна дејства онемогуће војним писцима да се поспевају писању. Прекиди у излажењу „Ратника“ били су 1912–1913, и 1914–1921, да би са отпочињањем рата у Југославији, априла 1941. године, престао да излази.

Крајем 19. и почетком 20. века у Србији је покренуто још неколико војних часописа у уредништву Министарства војног („Војин“ 1879–1889, „Глас војске“ 1890), али кратког века, затим приватни листови „Српска војска“, независни недељни војни лист, који је излазио од 1908. до 1912. године, „Узданица“ као „војнички лист за науку, неговање војничких врлина и витешку забаву“, који је излазио од 1901. до 1912. године, у прво време недељно, а након 1905.

године месечно. Краћи период су излазили и листови „Артилериско-инжињерски гласник“ (1905–1906) и „Војска“ (1903–1907).

Први светски рат

Балкански ратови и Први светски рат довео је до престанка излажења не само војних већ и цивилних гласила. У Балканским ратовима 1912. године излазио је „Кодикејски гласник“. Куриозитет је да је то руком писани часопис, који је зарад потреба информисања војничког састава успео да превaziђе све техничке препреке. Сва штампа у току рата (цивилна и војна) потпадала је под ригорозну и строгу цензуру, која је била у надлежности војне и политичке власти, тако да је било забрањено писати о распореду и кретању јединица, њиховом бројном, моралном и борбеном стању, о плановима Врховне команде. Такође је било регулисано да се о савезницима и њиховим акцијама (војним и политич-

Војни листови из Првог светског рата

ким) мора писати афирмативно. Потребе војске и становништва с почетка Првог светског рата су наједном постале другачије у смислу информисања, тако да напори српског Ратног пресбироа и Врховне команде српске војске бивају крунисани редовним званичним извештајима у облику дневних информација. Прво излази „Ратни бележник“ у Ваљеву, па од јула 1914. у Крагујевцу, а касније „Ратни дневник“.

Догађаји с краја 1915. године и драматично извлачење српске војске прекинули су излагање не само тог листа већ и других гласила да би се „Ратни дневник“ обновио у Солуну 1916. године и излазио до краја рата. Осим тог званичног војног гласила јављају се и „Напред – En Avant“ (у издању Команде резервних трупа и Подофицирске школе српске војске у Бизерти) и друга цивилна гласила која су излазила у функцији тумачења војних и политичких потеза војно-државног врха, надоместивши на тај начин празнине у информисању војске и народа.

Период између два светска рата

Војну штампу у време постојања „нове војске“ и „нове државе“, Краљевине СХС/Југославије, препознајемо као војно-стручну и информативно-забавну, али са нагласком на континуитету предратне војне штампе Војске Краљевине Србије. Сва наведена предратна војна гласила дала су велики допринос теорији ратне вештине, војним наукама, стручном усавршавању официрског кора и, наравно, већој информисаности целокупног војничког састава, али се највеће заслуге могу приписати „Ратнику“ – листу са најдужом традицијом, који је несобично делио и добро и зло са својом војском.

У том послератном периоду потреба за војним гласилима била је велика. Прво почиње да излази „Војнички српник“ (16. новембра 1920). С обзиром на то да је војна штампа Краљевине СХС нашла своје издиште у војној штампи Војске Краљевине Србије, најомиљенији лист предратног доба међу официрима – „Ратник“, обновивши своје излагање (1921. године) преузео улогу стожера и примера за сва остала војна гласила која су отпочела убрзано да излазе.

Војна штампа Краљевине СХС/Југославије представљала је богатство разноврсних садржаја и широко поље за пласирање војних знања, умећа, вештина, научних, привредних едукативних и књижевних садржаја, који су обогатили не само војску и војну штампу већ и друштво и цивилну штампу. Несумњиво је и велики допринос едукацији официрског кора, војника, и свих структура друштва у земљи, односно презентовању достигнућима у области ратне технике и ратне вештине војске Краљевине СХС/Југославије. Популарна не само у земљи већ и у иностранству, пре свега због прилога који су занимљиви за поређење са другим армијама света, сопственим идејама и достигнућима, она је непосредно након завршетка Првог светског рата задовољавала потребе едукације и информисања официрског кора. Бурни периоди развоја „младе“ државе и њене војске, са кратким интервалом који је на тренутак стварао илузију дугорочнијег мира и стабилности у Европи и на Балкану (1922–1925), свестрано су омогућили и развој средстава информисања у Краљевини СХС и њеној војсци.

И поред тога што је војска била кратко време након завршетка рата без својих

Гора, у Републици Србији, сабље својом вредношћу привлаче погледе посетилаца.

Ту је и сабља коњичка српска М.1861 ђенерала Милоша Васића, сабља српска официрска пешадијска М.1861/70 војводе Живојина Мишића, српска официрска сабља М.1895, сабља пешадијска М.1920, сабља М.1946 (заправо сабља модела 1920 из Краљевине Југославије преправљена тако што је стављена петокрака), сабља М.1955. (заправо сабља модела 1920 из Краљевине Југославије преправљена тако што је стављен грб ФНРЈ), сабља официрска позлаћена са грбом Војске Југославије М.1895/1995, српска официрска сабља м.1895/1995. стандардна са грбом Војске Србије. Сабље у периоду након Другог светског рата губе ранији статусни значај па се користе у протоколарне сврхе.

Посебан утисак на посетиоце оставља ручно писани „Кадикејски гласник“ из Балканских ратова као део ратне војне

Ручно писани „Кадикејски гласник“ из Балканских ратова

штампе. У уводнику тог гласника, писаног у Кадицеји, о разлозима покретања Уредништво каже: Ми покрећемо лист, да овај народ види, да његови ослободиоци располажу не само бајонетима, већ да је тај народ кадар, да га и просвети, да му отвори пут напретку у сваком погледу.

Из Првог светског рата ту су „Ратни бележник – Ратни дневник“ и „Напред – En Avant“ штампан у Бизерти. Део који се односи на та ратна гласила оплемењен је са два одликовања генерала Војислава Живановића, уредника „Ратника“ у периоду од 1910. до 1912. године. То су Сребрна медаља за храброст 1912. и Албанска Споменица.

Испреплетени са „Ратником“ и фотографијама његових уредника, у изложбеним витринама налазе се и персонализовани предмети, као кубуре кремењаче Божидара Јанковића (дар краља Милана Обреновића), грудни знак Војне академије Кнежевине Србије генерала Милоша Васића, Орден Светог Саве I реда генерала Божидара Терзића...

Занимљиви су коњичко седло и сидро (седло коњичко јахаће и сидро Речно морнарице Краљевине Југославије). Посетилац се, наравно, пита „због чега је то, баш ту“. А одговор је у витрини где су представљени „Коњички гласник“, који је излазио у Краљевини СХС/Југославији од 1926. до 1940. године, и „Морнарички гласник“, који је излазио од 1933. до 1940. године.

Ти гласници, заједно са „Војничким гласником“, „Војничким забавником“, „Пешадиским гласником“, „Инжињерским гласником“, „Војнокономским гласником“ и

Ручни гештетнер

Обновљени „Ратник“

гласила, то не значи да је била и без жеља да има своја гласила за све структуре војске. Тек крајем 1920. године стичу се услови за покретање једног војног листа за све структуре у војсци (војнике, подофицире и официре), информативног и забавног карактера, са циљем да негује национално-васпитне вредности новог друштва, да информише о догађајима битним за војску и државу (војницима је иначе било забрањено читање штампе, осим војне).

Први такав лист у издању Министарства Војног и Морнарице појавио се 1920. године, те је на тај начин постављен „камен темељац“ развоју и осталих гласила. Убрзо

за „Војничким гласником“, јануара 1921. године, јавља се и његово повремено издање, „Војнички забавник“, намењен војницима као циљној групацији коју треба едуковати, забавити и предочити јој културно стваралаштво „троименог“ народа.

Те исте 1921. године у обједињеној свесци за јануар, фебруар и март почиње да излази најпопуларнији општевојни стручни лист – обновљени „Ратник“. Лист је пуно празнину која је постојала пре свега у едукацији и стручном усавршавању официрског кора. Као „општевојни стручни лист“ он се квалитетом својих прилога наметнуо као најважнији и најбољи лист, коме је по-

Издања између два светска рата

верена улога носиоца стручног усавршавања и уједначавања официрског кора. И поред тога остала је потреба за гласилима појединих родова, јер „Ратник“ као општевојни лист није могао да „угаси жеђ“ свих оних младих официра жељних знања и искустава пре свега у свом роду.

Већ наредне, 1922. године, као гласило „Пешадиске Официрске школе“, односно као њен стручни војни лист појављује се „Гласник пешадијске школе гађања“, а већ од наредног броја мења назив у „Пешадиски гласник“. Циљ тог гласила био је да пружи стручну војну лектуру неопходну свим старешинама, нарочито пешадијским (командантима батаљона, командирима, водницима и подофицирима).

Период стабилности у Европи и на Балкану није омогућио и развој нових војних гласила, тако да на настанак новог листа мораће се сачекати до 1926. године и

ско-Арtilериски Гласник“ (1934–1941), а покретањем часописа „Морнарички Гласник“ (1933–1940), „Ваздушна Одбрана“ (1939–1941), и „Војно Економски Гласник“ (1939–1940) попуниће се празнине које су постојале у медијској слици војне штампе Краљевине. Занимљиво је да су насловне стране тих листова дела познатих академских сликара Коесникова, Лукића и других.

Други светски рат

Други светски рат је неминовно довео до гашења предратних гласила, тако да континуитет у дисконтинуитету излажења војне штампе препознајемо у централном војнополитичком гласилу у Народноослободилачком рату (НОР). То је „Билтен Врховног штаба“. Почео је да излази 10. августа 1941. у окупираном Београду и до његовог укидања октобра 1944, штампано је 57 бројева.

„Ваздушном одбраном“ чине лепезу часописа који су излазили у Краљевини СХС/Југославији.

Због „Ваздушне одбране“, која је служила за едукацију становништва у заштити од ваздушног и гасног напада и на чијој насловној страни се налази гас-маска, у витрини је изложена и гас-маска модела ЦХФ-1 из 1939. године.

У делу који се бави Народноослободилачким ратом, посетиоце одмах на почетку дочекује дело Ђорђа Андрејевића Кунана, „Партизан“, настало мрком кредом, а представља партизана који чита новине.

изласка „Коњичког гласника“ и „Арtilериског гласника“. Након четири године од почетка војног издаваштва у новој држави, та два листа употпунила су и обогатила писану војну реч и мисао, те омогућила два структурама војске (коњици и артиљерији) да се и у оквиру свога рода и свог гласила искажу писаном речи. Разлог за такво кашњење јесте недостатак финансијских средстава у војсци, односно недостатак рото-папира, који је погађао не само војна већ и цивилна гласила у Краљевини СХС.

Као да су кризе и затегнутост односа са Италијом 1926. године откриле болне тачке Војске Краљевине СХС – немање савременог војног материјала, неуједначеност стручности официрског кора, па тек од тада почиње период „ренесансе“ војне штампе у Краљевини СХС. Већ пет гласила задовољавало је потребе војске, мада у потпуности нису покривале све родове и службе. „Арtilериски Гласник“ (1926–1932), заједно са „Пешадиским Гласником“ од 1934. године излази под заједничким именом „Пешади-

Упечатљив утисак оставља „Борба“ из 1941. године, али ће посетиоци први пут видети и „клише“ за умножавање тог примерка који се чува у Војном музеју. Наравно, ту су и машине за штампање, партизанске штампарије, оловна слова, клишеи и заглавља водећих листова у НОР-у Ђорђа Андрејевића Куна, уметничка дела Фране Мраза, која представљају штампарију „Вјесника“ на Петровој Гори, и Петра Шимаге Шумског, који осликавају штампање часописа у ратним условима.

Одељак Штампарија као да и сада може прорадити. Ту су „Гештетнер ручни“, коме је потребно додати нешто мало штампарске боје, мало белог чистог папира, и штампање може отпочети. Наравно, ту је и „чувена енциклопедијска“ Штампарија „Гоце Делчев“ – дрвена преса израђена за потребе штампања „илегалних“ часописа и летака, која је припадала истоименом партизанском одреду. Штампарија је радила на планини Лапушек све до ослобођења

Пратио је Врховни штаб, а у „Билтену“ су објављивана наређења, упутства и директиве о организацији јединица, начину ратовања и снабдевања; коментари о војно-политичкој ситуацији и циљевима НОР-а; оцене појединих операција и битака; извештаји о борбама и акцијама; укази о унапређењима; подвизи појединаца; везе војске и народа у временским размацима које је диктирао развој ситуације на деловима ратишта којима се кретало вођство. Излазило је просечно 11-14 бројева годишње. Ратна

„Борба“ је део информативне војне штампе у ратом обузетој Југославији.

Неколико недеља пре Дана победе (9. мај 1945) и ослобођења Југославије (15. мај 1945), покренут је илустровани војни лист „Фронт“ – весник победе и слободе. Он је 25. фебруара, у тиражу од 10.000 примерака, стигао у руке првих читалаца, претежно младих мобилисаних војника у рововима залеђеног Срема.

„ФРОНТ“ и „Народна армија“

Од броја 7, у јесен 1945. године, „Фронт“ постаје издање „Народне армије“. Излазило је у тиражима од 10.000 до 360.000 примерака, и до његовог гашења и утапања, заједно са „Народном армијом“, у нови лист „Војска“ 1992. године, објављена су 1.683 броја, која су оставила трајне и дубоке отиске на јавној и војној медијској сцени.

За 47 година „Фронт“ су, као главни и одговорни уредници, потписивали Исмет Мујезиновић, Нико Кадија, Мехмед Тоцкић,

Миливој Деспот, Војислав Маричић, Василије Церковић, Шиме Кроња, Милан Ковгић, Стеван Корда, Предраг Пејчић и Радољуб Матовић.

Из штампарије „Борба“ у Београду, 2. октобра 1945. кренуо је ка читаоцима лист „Народна армија“, штампан у 50.000 примерака, са уводником који је потписао министар народне одбране маршал Тито, уредник ратног „Билтена Врховног штаба“, чије је традиције нови лист настављао. Лист је почео као недељник и то ће, углавном, остати у свих 47 година непрекидног излажења, с тим што ће се, у краћим кризним

раздобљима штампати и два пута седмично.

Главни и одговорни уредници (од 1956. и директори установе) у 2.781 објављени број „Народне армије“ били су Бранко Драшковић, Саво Вукчевић, Душан Дозет, Јован Вујошевић, Мирко Калезић, Стево Маодуш, Миливој Деспот, Милорад Радуловић, Винко Милић, Мехмед Тоцкић, Милорад Мадић, Шиме Кроња, Владимир Хлаић, Иво Томинц, Милан Кавгић, Душан Јанковић, Гаврило Петковић, Стипе Сикавица, Бранислав Милетић и Иван Матовић.

И у „новом окружењу“ и у „новој држави“, војна штампа је тежила да се информисаност војничког састава унапреди. У периоду постојања СФРЈ јављају се многобројна гласила родова и служби, али и гласила појединих Армијских области, тако да је равноправност у информисању свих народа и народности била апсолутно заступљена. Тако се јављају „Артиљеријски Гласник“ (1944–1945), који је врло брзо преименован у „Артиљеријски Гласник“ (1947–1952), „Артиљеријски Техничар“ (1946–1947), „Гласник Ваздухопловства“ (1945–1992), „Војно Дело“ (1949), које и данас заокупља пажњу војнострукне и науче јавности, „Војно-Инжињерски Гласник“ (1945), врло брзо преименован у „Војно-Инжињерски Гласник“ (1947–1952), „Војноисторијски Гласник (1950 до данас), „Војнополитички Гласник (1948–1953), касније „Војнополитички Информатор“ (1964–1992) и њихов наследник који је нешто променио форму и функцију – „Информатор“ (2000–2005), „Војносанитетски Преглед“ (1944–1958, 1960–1971, 1973–1978, 1984–2005), „Војнотехнички Гласник“ (1953–1995, 2008), „Гласник Војно-Економских Школа и Училишта (1946) и његов наследник „Војноекономски Преглед“

(1954–1992, од 1980. „Позадина“), „Гласник Везе Југословенске Армије“ (1947–1952), „Морнарички Гласник“ (1951–1992), „Тенковски Гласник“ (1947–1952), „Војни Гласник“ (1947–1992) и његови пандани на језицима народа у СФРЈ – „Воен Гласник“ (1978–1991), „Војашки Гласник“ (1981–1990), листови намењени припадницима РВ и ПВО „Крила Армије“ (1948–1990), морнарици „Чувар Јадрана“ (1948–1988), гарди – „Гардист“ (1953–1962), граничарима „Народна Одбрана“ (1948–1953) па „Граничар“ (1954–1973), листови Армијских области – „Војничке Новине“ (1971–1988), „Војник“ и „Народни Војник“ (1948–1959, 1961–1974, 1976–1988), „Народни Борац“ (1948–1988), „За Домовину“ (1948–1988), „За Победу“ (1948–1975, 1977–1990), „Наша Војска“ (1970–1989), „Војничка Ријеч“ (1983–1985, 1987).

„Војска“ и „Одбрана“

Догађаји из 1991. и 1992. године, проглашење СРЈ као „суверене савезне државе“, преименовање ЈНА у Војску Југославије, довели су до тога да је 28. маја изашао први број новог гласила „Војска“. Лист „Војска“ ће као основно издање истоименог Новинско-издавачког центра (НИЦ), од првог броја па у наредних 13 година, колико је под тим именом трајао, испратити све најзначајније догађаје у животу државе и војске.

Један од најдраматичнијих догађаја из историје листа „Војска“ било је његово деловање у условима агресије Северноатлантског пакта на Србију. Агресија је почела 24. марта 1999. и трајала наредних 78

Скопља 1944. године. Ту су и штампарска оловна слова у дрвеном сандуку, која је користио Мајевички одред 1943. године.

Незаобилазан је део који се односи на службене војне листове. Са покретањем „Ратника“ службени део је био штампан у њему. Од 1881. године СВЛ покрене ђенерал Милојко Лешјанин. Зато се у посебном одељку налазе његова фотографија и пушка наградна српска М.1880, система Маузер-Миловановић.

Ту је и „Билтен Врховног Штаба“, који је у Другом светском рату заменио „Службени Војни Лист“ и запрату представљао континуитет у дисконтинуитету тог, за живот војске веома битног листа.

Одељак посвећен ратним фотографијама и фоторепортерима, са примерцима камера, представља својеврсни омаж овој професији, без које новине не би „прогледале“. Посебно место у овом делу припада фотоапарату марке „Кодак“, који је припадао Драгомиру Глишићу, чувеном ратном фотографу из Првог светског рата. Наравно, ту су и Hasselblad 500 ЕЛ/М, Linhof и код фотографа посебно цењени стари добри Rolleiflex.

Још се рат није ни завршио када је покренут „Фронт“, гласило које ће наредних 47 година остављати дубоки траг на читаоце и, заједно са „Народном армијом“, приближити читаоцима дешавања у војсци и друштву.

У посебној витрини представљени су часописи које су издавале армијске области (Београдска, Загребачка, Сарајевска...): „Војник“ („Народни војник“), „Народни борац“, „За домовину“, „За победу“, „Војничка ријеч“, „Наша војска“ и гласила видова „Крила армије“ и „Чувар Јадрана“.

Обележја војске и њених официра су између осталог и капе или шапке. На овој изложби се могу видети: шајкача официрска народне војске из 1876. године, шајкача српска генералска са кокардом, шапка М.1939 са амблемом, шапка официра ЈНА са ознаком, летња шапка гардијска са ознаком, титовка војничка, свака у својој епохи.

Листови као што су „Народна одбрана“ (од 1953. „Граничар“), „Гардист“ и „Академац“, оплемењени су и грудним знацима који су били у употреби, а које су њихови припадници са поносом носили.

Листови „Фронт“, „Народна армија“ и „Војска“ одликовани су одличјима која такође заузимају своје место на изложби. То су Орден Народне Армије са лаворовим венцем којим је 1965. одликована „Народна армија“, Орден за војне заслуге са великом звездом, којим је 1975. одликована „Народна армија“, Орден заслуга за народ са златном звездом којим је 1985. одликована „Народна армија“, Орден Војске Југославије III степена којим је за заслуге у извештавању током НАТО агресије 16. јуна 1999. одликован НИЦ „Војска“, Орден Вука Караџића II степена којим је 24. јануара 1999. одликован НИЦ „Војска“.

дана, испуњена бомбардовањем из ваздуха војних и цивилних циљева најсавременијим убојним средствима, укључујући касетне бомбе и „осиромашени уранијум“. У ратним условима Редакција „Војске“ је штампала 40 ратних бројева, на укупно 640 страница, у тиражу који је достигао 50.000 примерака по броју. Објавила је више од 1.050 наслова, 700 фотографија и 60 илустрација.

Одлуком министра одбране Србије и Црне Горе „Војска“ је престала да излази 8. септембра 2005, после 710 бројева. Истом одлуком отворено је још једно поглавље у историји војне штампе. Покренута је „Одбрана“, 1. октобра 2005, ново гласило Министарства одбране, двонедељни магазин који излази 1. и 15. у месецу.

Са променом назива и концепције листа, војска није остала без свога листа. Напротив, она је остала у центру пажње искусног редакцијског тима, а странице магазина „Одбрана“ су још више отворене за активности свих осталих елемената система одбране и безбедности, за актуелне друштвене теме, геополитичке процесе и догађаје у свету, научна и техничка достигнућа.

„Одбрана“ је врло брзо постала референтни извор информација о активностима Министарства одбране, Војске Србије и систему одбране земље у целини, чиме испуњава своју мисију и оправдава поверење као достојни настављач традиције војне штампе, која је у протеклих 130 година оставиле неизбрисиви траг у историји свог народа. ■

Прилог припремио
мр Иван МИЈАТОВИЋ

